

Gânduri despre teatru

Viața, formă superioară de manifestare a materiei, implică primire și emitere de mesaje informaționale. Deci **viul** înseamnă schimb de mesaje. Orice mesaj este impregnat cu valoare PSI. PSI – prescurtare de la psihic, forma specifică de reflectare a realității, produsă de sistemul nervos, reflectare proprie fiecărui individ, funcție de implicare, de sensibilitate, de putere de asociere prin analogie, de cunoaștere sau necunoaștere a fenomenelor. Acest schimb informațional cu natura, cu societatea este datul vieții și face plăcerea de a trăi. Unele întâmplări, evenimente, fenomene ale realului nasc valori PSI greu de suportat. De-a lungul unei vieți, nu toți avem norocul sau nenorocul de a trece prin evenimente cu trăiri puternice. Nu mă refer la aventură – sau, mai bine zis, nu numai la aventură –, ci la întâmplări, evenimente, fenomene din cadrul realului, ce declanșează o puternică acțiune PSI. Dar dacă ar exista o modalitate de a trăi aceste evenimente fără să primim șocul PSI atât de brutal? Arta – și eu, fiind actor, spun: teatrul, mai mult ca oricare artă – a găsit această modalitate de a crea evenimente ce transmit false impulsuri PSI. Aceste evenimente artistice nu au avut la început un scop atât de subtil. Cum spunea foarte bine cineva, când omul a descoperit baia ca mijloc plăcut de a se răcori pe vreme de caniculă, nu s-a gândit că baia ar putea fi un bun leac pentru boli. Laicizarea teatrului a fost un pas hotărâtor pentru dezvoltarea omenirii în planul conștiinței. Omul este o ființă foarte influențabilă. Să știi numai unde să-l „acupunțezi”. Teatrul este o rampă de lansare și proiectare a ideilor în masa spectatorilor. Cu cât crește masa spectatorilor, cu atât, în proporție directă, crește sensibilitatea și capacitatea de percepție a spectatorilor. În timpul reprezentației, în această masă de spectatori există comunicări secrete: rumoare, explozii de râs, tăceri fără fund. Percepția se face în grup. Această ființă cu 600 de capete și 600 de guri, cu 1 200 de ochi, 1 200 de urechi și 1 200 de palme aprobă sau dezaprobă gestul teatral: e fericită, întristată, fermecată, interesată, incitată, uimită. Grupul modelează sensibilitatea personală a indivizilor, având tendința de ridicare a individualului la nivelul generalului. Grupul „ștampilează” succesul unui spectacol cu progresia geometrică a comunicării dintre oameni. Spectacolul teatral, această relație a viului cu viul, nu va muri niciodată. Este mijlocul cel mai eficace de transmitere a cunoașterii stărilor PSI, cele mai complexe stări omenești.

INSERTURI:

Gradul de implicare

Pentru a explica acest termen, am să vă dau un exemplu.

Un fapt real, o execuție într-o piață publică: eșafod, călău, secure, condamnatul așteptând cu capul pe butuc, garda din jurul eșafodului. Multă lume umple piața, balcoane înțesate, loji de favoare, copii, cai, porumbei, câini. Undeva, după o fereastră închisă, o siluetă abia zărită. Femeile plâng mocnit în șorțuri; bărbați cu capete pios plecate; alții, ridicați pe vârfuri, ca să vadă mai bine. Un copil trage de șorțul mamei, nu ajunge să vadă nimic, dar se uită la fața ei înlăcrimată. Un cer alb-luminos. E dimineață, multe gospodine, coșuri cu cumpărături, umbra caselor acoperă două treimi din piață. Toată lumea din această piață și fiecare în parte privește același eveniment. Dar nu toți sunt zguduiți, afectați, înduioșați la fel. Acea valoare PSI despre care vorbeam este direct proporțională cu gradul de implicare în eveniment. Ea diferă de la individ la individ, în funcție de distanța de la care privește (unghiul din care se privește, unghiul obiectiv) și depinde de ce știe și cât știe despre (unghiul subiectiv). Cel din ultimul rând vede capetele oamenilor, spatele lor, simte mirosul de transpirație al celor din față, vede, înălțându-se pe vârfuri, bustul călăului, cu securea ridicată, careul de sulite din jurul eșafodului, casele, oamenii din balcoane, porumbeii, cerul albastru... Cel din primul rând vede încordându-se mâna călăului, vede crisparea condamnatului, simte mirosul de lemn proaspăt geluit, vede fața impenetrabilă a lăncierului, faptul că e mai voinic condamnatul decât călăul, cămașa cu gulerul smuls, butucul noduros și primitor. Unul vede condamnatul din spate: târlci de postav cu găuri în tălpi, pantaloni umpluți cu un viitor hoit, spatele puternic aplecat cuminte, mirosul de lemn proaspăt, mustața abia mijită a lăncierului din față... Altul vede fața crispată a condamnatului cu gura larg deschisă, ochii imenși, îngroziți și curioși în așteptarea momentului când năvălește neantul.

Atâtea imagini diferite dau naștere la impulsuri diferite. Vă dați seama că nu pot fi la fel de impresionat dacă văd fața condamnatului sau îi văd târlcii găuriți!

Ce și cât știe privitorul despre condamnat? Natural, rudele cele mai apropiate, prietenii, cunoscuții primesc șocul PSI al întâmplării cel mai puternic. Ceilalți primesc șocul în funcție de cele

auzite despre condamnat: avea trei copii; își iubea nevasta/își bătea nevasta; un om cu frica lui Dumnezeu/o fiară de om; își cosea singur nasturii; avea un câine mare, negru – trebuie să fie pe-aici; unul din copiii lui e ala de colo; a fost un om bogat/n-avea de nici unele; a dat/a luat; a făcut/n-a făcut; a primit/a dăruit, a fugit, a lovit, a plâns, a..., a..., a... Și alte mii de vorbe care pot schimba valoarea lui PSI.

Acum să ne imaginăm că acest fapt real a devenit un tablou într-o expoziție. Sigur că suntem șocați, dar nicidecum mai șocați decât ultimii privitori din real. Privitorul tabloului va avea liniștea de a observa măiestria pictorului, finețea penelului, paleta cromatică, discretă, rafinată cunoaștere a caracterelor umane și modul de expresie în fața evenimentului. Un privitor mai depărtat de tablou va admira paleta cromatică și maniera compozițională, rama bogat ornamentată și patinată de vreme. Un trecător grăbit prin expoziție a auzit despre tablou, știe că e acolo, dar nu l-a văzut niciodată. Un altul n-a auzit niciodată despre tablou. Și, poate, undeva în lume există un om sau mai mulți care nici nu știu că tabloul există...

Sensibilitatea

– facultatea de a simți: capacitatea de a percepe senzații;

– **senzitiv, sensibil**: care poate fi mișcat, impresionat, simțitor, emotiv, afectiv.

Sensibilitatea este un dat genetic; dovadă că mulți oameni se nasc cu organe de simț atrofiate. În actul trăirii, orice impresie fizică sau psihică poate crește sau descrește această potență. Deci, e foarte clar, nu toți avem aceeași sensibilitate! Ca să putem avea sensibilitatea egală cu a altei persoane trebuie să ne substituim total aceluși individ: să ne naștem în locul lui, să mâncăm cu lingura lui, să stăm în bancă la școală în locul lui, să ne căsătorim cu soția lui, să citim cărțile lui. Și tot ce ține de „lui”.

Puterea de asociere prin analogie

– proprietate a psihicului de a zămisli reprezentări, de a atrage în conștiință o altă reprezentare, analogă, parțial asemănătoare, întâlnită anterior. Acest fenomen psihic ia naștere la nivelul subconștientului. Și cu asta am pus punct. ■

